WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 9 grudnia 2008 r.*

W sprawie C-121/07

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 228 WE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 28 lutego 2007 r.,

Komisja Wspólnot Europejskich, reprezentowana przez B. Stromsky'ego oraz C. Zadrę, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Republice Francuskiej, reprezentowanej przez E. Belliard oraz S. Gasri, oraz G. de Berguesa, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

popieranej przez

Republikę Czeską, początkowo reprezentowaną przez T. Bočka, a następnie przez M. Smolka, działających w charakterze pełnomocników,

interwenient,

* Język postępowania: francuski.

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, A. Ó Caoimh, J.C. Bonichot i T. von Danwitz, prezesi izb, K. Schiemann (sprawozdawca), P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, L. Bay Larsen i P. Lindh, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Mazák,
sekretarz: M.A. Gaudissart, naczelnik wydziału,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 marca 2008 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 5 czerwca 2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Komisja Wspólnot Europejskich wnosi w skardze do Trybunału o:

— stwierdzenie, że nie podejmując wszelkich środków jakich wymaga wykonanie wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji (C-419/03) dotyczącego braku dokonania transpozycji do prawa krajowego przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/18/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie i uchylającej dyrektywę Rady 90/220/EWG (Dz.U. L 106, s. 1), które różnią się lub wykraczają poza przepisy dyrektywy Rady 90/220/EWG z dnia 23 kwietnia 1990 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie (Dz.U. L 117, s. 15) Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 228 ust. 1 WE;

— nałożenie na Republikę Francuską obowiązku zapłaty na rzecz Komisji, na rachunek „Dochody własne Wspólnoty Europejskiej", okresowej kary pieniężnej w kwocie 366 744 EUR za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, poczynając od ogłoszenia niniejszego wyroku do pełnego wykonania rzeczonego wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji;

— nałożenie na Republikę Francuską obowiązku zapłaty na rzecz Komisji, na rachunek „Dochody własne Wspólnoty Europejskiej", ryczałtu w kwocie 43 660 EUR za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, poczynając od dnia w którym wyrok ten został wydany do dnia:

— w którym wyrok ten został w całości wykonany, jeśli nastąpi to przed wydaniem niniejszego wyroku;

— w którym niniejszy wyrok zostanie wydany, jeśli ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Francji, nie został w całości wykonany w tej dacie;

— obciążenie Republiki Francuskiej kosztami postępowania.

Ramy prawne

2 Dyrektywa 2001/18 została przyjęta na podstawie art. 95 WE. Zgodnie z art. 1 ma ona na celu zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich oraz ochronę zdrowia ludzi i środowiska naturalnego podczas przeprowadzania zamierzonego uwalniania do środowiska naturalnego organizmów zmodyfikowanych genetycznie (zwanych dalej „GMO") w jakimkolwiek innym celu niż wprowadzenie ich do obrotu na terenie Wspólnoty, oraz gdy są one wprowadzane do obrotu we Wspólnocie jako produkty lub elementy składowe produktów.

3 Zgodnie z art. 34 ust. 1 dyrektywy państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania tej dyrektywy przed dniem 17 października 2002 r.

4 Artykuł 36 dyrektywy 2001/18 stanowi:

„1. Dyrektywa 90/220/EWG traci moc dnia 17 października 2002 r.

2. Odniesienia do uchylonej dyrektywy traktowane są tak jak odniesienia do niniejszej dyrektywy i odczytywane są zgodnie z tabelą korelacji w załączniku VIII".

Wyrok w sprawie Komisja przeciwko Francji

5 W punkcie 1 sentencji ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji Trybunał orzekł:

„Nie przyjmując, w przewidzianym terminie, przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych w celu transpozycji do prawa krajowego przepisów [dyrektywy 2001/18/WE], które różnią się lub wykraczają poza przepisy [dyrektywy 90/220/EWG], Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy dyrektywy 2001/18".

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

6 W odpowiedzi na pytanie Komisji z dnia 5 listopada 2004 r. dotyczące stanu wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, Republika Francuska przesłała pismo z dnia 4 lutego 2005 r. Wskazała ona w rzeczonym piśmie, że biorąc pod uwagę okoliczność, iż GMO, a w szczególności ich zamierzone uwalnianie do środowiska naturalnego stały się we Francji istotnym przedmiotem debat i konfliktów, czasami gwałtownych, o czym świadczą liczne działania polegające na niszczeniu upraw na polach, w październiku 2004 r., na podstawie wniosku przewodniczącego Zgroma-

dzenia Narodowego, powołana została delegacja parlamentarna do spraw informacji odnoszących się do eksperymentów i wykorzystania GMO. W piśmie tym wskazano ponadto, że rząd zdecydował o umożliwieniu tej delegacji zakończenia jej prac w trosce o ułatwienie wyważonej i konstruktywnej debaty nad projektem ustawy stanowiącej transpozycję dyrektywy 2001/18. Przewidywano, że zakończenie tych prac nastąpi w kwietniu 2005 r.

7 W dniu 21 lutego 2005 r. władze francuskie przekazały Komisji tekst dekretu nr 2005-51 z dnia 26 stycznia 2005 r. zmieniającego dekret nr 96-850 z dnia 20 września 1996 r. dotyczący kontroli zamierzonego uwalniania do środowiska i wprowadzania do obrotu w celach cywilnych produktów składających się w całości lub w części z organizmów zmodyfikowanych genetycznie (JORF z dnia 28 stycznia 2005 r., s. 1474), który przyczynia się ich zdaniem do transpozycji dyrektywy 2001/18, włączając odczynniki do zakresu stosowania rzeczonego dekretu.

8 Komisja uznając, że Republika Francuska nie podjęła działań niezbędnych do wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, w dniu 13 lipca 2005 r. skierowała do tego państwa członkowskiego, na podstawie art. 228 WE, wezwanie do usunięcia uchybienia.

9 Uznając przedstawione wyjaśnienia za niewystarczające, Komisja w dniu 19 grudnia 2005 r. przesłała Republice Francuskiej uzasadnioną opinię, wzywając ją do podjęcia niezbędnych środków w celu zastosowania się do rzeczonego wyroku w terminie dwóch miesięcy od jej doręczenia.

10 W dniu 20 lutego 2006 r. władze francuskie przekazały Komisji tekst projektu ustawy dotyczącej GMO, mającej na celu transpozycję dyrektywy 2001/18 oraz zmianę systemu ekspertyz naukowych i utworzenie funduszu kompensacyjnego na rzecz rolników będących ofiarami przypadkowej obecności GMO w ich produktach pochodzących z „upraw bez GMO" (zwany dalej „projektem ustawy z 2006 r."). Ponadto wskazały one, że rzeczony projekt, jak i związane z nim przepisy wykonawcze, zostaną przyjęte najpóźniej do końca 2006 r.

11 W dniu 8 maja 2006 r. władze francuskie powiadomiły Komisję o przyjęciu 23 marca 2006 r. przez Senat projektu ustawy z 2006 r. i jego przedłożeniu Zgromadzeniu Narodowemu w dniu następnym.

12 W dniu 21 lutego 2007 r. władze te poinformowały ustnie służby Komisji o tym, że uwzględniając bardzo napięty plan prac Zgromadzenia Narodowego i zawieszenie jego prac z dniem 25 lutego 2007 r., wydaje się, iż projekt ustawy z 2006 r. nie będzie mógł zostać przyjęty przez Zgromadzenie tej kadencji, tak iż planowane jest przystąpienie do szybkiego przyjęcia przepisów wykonawczych mających na celu transpozycję dyrektywy 2001/18.

13 Uznając, w tych okolicznościach, że Republika Francuska nie zapewniła wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, Komisja wniosła w dniu 28 lutego 2007 r. niniejszą skargę.

14 W tym samym dniu władze francuskie zwracając się do Komisji potwierdziły treść wskazanych powyżej rozmów i przekazały Komisji dwa projekty dekretów. Republika

Francuska wskazała, że ich publikacja oraz publikacja innych przepisów, również mających na celu zapewnienie transpozycji dyrektywy 2001/18, jest oczekiwana z początkiem kwietnia 2007 r.

Okoliczności jakie zaszły w toku niniejszego postępowania

15 Pismem z dnia 20 marca 2007 r. władze francuskie przekazały Komisji teksty opublikowane tego samego dnia w *Dzienniku Urzędowym Republiki Francuskiej* (zwane dalej łącznie „przepisami wykonawczymi z marca 2007 r."), a mianowicie:

— dekret nr 2007-357 z dnia 19 marca 2007 r. zmieniający dekret nr 93-774 z dnia 27 marca 1993 r. określający wykaz metod modyfikacji genetycznych i kryteriów klasyfikowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie;

— dekret nr 2007-358 z dnia 19 marca 2007 r. dotyczący zamierzonego uwalniania w celach innych niż wprowadzenie do obrotu produktów złożonych w całości lub w części z organizmów zmodyfikowanych genetycznie;

— dekret nr 2007-359 z dnia 19 marca 2007 r. dotyczący procedury wydawania zezwoleń na wprowadzenie do obrotu produktów nie przeznaczonych do spożycia złożonych w całości lub w części z organizmów zmodyfikowanych genetycznie;

— rozporządzenie z dnia 15 marca 2007 r. zmieniające rozporządzenie z dnia 2 czerwca 1998 r. dotyczące wymogów technicznych jakie powinny spełniać instalacje objęte zezwoleniem na podstawie rubryki 2680-2 nomenklatury instalacji klasyfikowanych do celów ochrony środowiska naturalnego;

— rozporządzenie z dnia 15 marca 2007 r. zmieniające załącznik I do rozporządzenia z dnia 2 czerwca 1998 r. dotyczącego przepisów ogólnych znajdujących zastosowanie do instalacji klasyfikowanych do celów ochrony środowiska naturalnego, podlegających zgłoszeniu o którym mowa w rubryce 2680-1 organizmy zmodyfikowane genetycznie, oraz

— rozporządzenie z dnia 15 marca 2007 r. dotyczące etykietowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie udostępnianych osobom trzecim do wykorzystania ograniczonego do celów badawczych, rozwoju lub nauczania.

16 Uznając, że przepisy wykonawcze z marca 2007 r. nie zapewniają pełnego wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji oraz, że art. 8 ust. 2, art. 17 ust. 1, 2 i 9, art. 19 i 23 dyrektywy 2001/18 nie zostały nadal prawidłowo transponowane, Komisja w replice zmodyfikowała żądania skargi w zakresie dotyczącym kar pieniężnych. W tym względzie Komisja zaproponowała, aby Trybunał:

— obniżył kwotę dziennej okresowej kary pieniężnej zaproponowanej w skardze w zakresie odpowiednim do stopnia wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji;

— dostosował, w zakresie odpowiednim do tegoż stopnia wykonania, kwotę ryczałtu zaproponowaną w skardze, lecz wyłącznie w części dotyczącej okresu jaki upłynął od dnia 21 marca 2007 r. do dnia w którym:

— ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Francji został wykonany w całości, jeśli tak się stanie przed wydaniem niniejszego wyroku;

— niniejszy wyrok został wydany, jeśli ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Francji nie został w tej dacie wykonany w całości.

17 W trakcie rozprawy Komisja wskazała jednak, że jej zdaniem art. 17 dyrektywy 2001/18 nie wymaga już dodatkowych przepisów dokonujących jego transpozycji we Francji.

18 Republika Francuska, przyznając, że nie zapewniła wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, w dacie w której upłynął termin określony w uzasadnionej opinii, jest jednak zdania, że przepisy wykonawcze z marca 2007 r. zapewniły od tego momentu pełną transpozycję dyrektywy 2001/18, a zatem pełne wykonanie rzeczonego wyroku. Toteż uważa ona, że żądanie nałożenia na nią okresowej kary pieniężnej i ryczałtu stało się bezprzedmiotowe, lub, pomocniczo, że są one bezzasadne, a w każdym razie nadmierne. Z tego powodu wnosi o ich oddalenie.

19 Po zamknięciu procedury ustnej Republika Francuska pismem z dnia 27 czerwca 2008 r. poinformowała Trybunał i Komisję o przyjęciu ustawy nr 2008-595 z dnia 25 czerwca 2008 r. dotyczącej organizmów zmodyfikowanych genetycznie (JORF z dnia 26 czerwca 2008 r., s. 10218, zwanej dalej „ustawą z dnia 25 czerwca 2008 r.").

20 Po dokonaniu analizy tego tekstu Komisja pismem z dnia 30 lipca 2008 r. poinformowała Trybunał, że jej zdaniem rzeczona ustawa zapewnia, od jej wejścia w życie, czyli od dnia 27 czerwca 2008 r., pełną transpozycję dyrektywy 2001/18, a zatem pełne wykonanie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji. W tym samym piśmie Komisja wskazała ponadto, że jej żądanie nałożenia na Republikę Francuską okresowej kary pieniężnej stało się z tego względu bezprzedmiotowe.

W przedmiocie uchybienia zobowiązaniom

21 Mimo iż art. 228 WE nie określa terminu, w jakim powinno nastąpić wykonanie wyroku, to z utrwalonego orzecznictwa wynika, że troska o bezzwłoczne i jednolite stosowanie prawa wspólnotowego wymaga, by wykonanie to rozpoczęło się bezzwłocznie oraz by zostało zakończone w najkrótszym możliwym terminie (zob. w szczególności wyrok z dnia 25 listopada 2003 r. w sprawie C-278/01 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. s. I-14141, pkt 27 i powołane tam orzecznictwo).

22 Ponadto datą odniesienia dla oceny istnienia uchybienia w rozumieniu art. 228 WE jest dzień, w którym upłynął termin wyznaczony w uzasadnionej opinii sporządzonej na podstawie tego przepisu (zob. w szczególności wyrok z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie C-503/04 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-6153, pkt 19 i przywołane tam orzecznictwo).

23 W niniejszym przypadku oczywiste jest, że w dniu, w którym upłynął termin dwóch miesięcy określony w uzasadnionej opinii z dnia 19 grudnia 2005 r., czyli termin, w którym powinno było zostać zapewnione wykonanie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, wymagające przyjęcia przepisów dokonujących transpozycji dyrektywy 2001/18, został w znacznym zakresie przekroczony, bowiem od ogłoszenia tego wyroku upłynęło prawie 19 miesięcy.

24 Ponadto bezsporne jest, że w dniu upływu terminu Republika Francuska, z wyjątkiem przyjęcia dekretu nr 2005-51, czyli uregulowania o wyjątkowo ograniczonym zakresie wobec ciążącego na niej obowiązku dokonania transpozycji, nie podjęła żadnych środków niezbędnych do wykonania rzeczonego wyroku.

25 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że jak zresztą przyznaje to ona sama, Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 228 ust. 1 WE.

W przedmiocie kary pieniężnej

W przedmiocie okresowej kary pieniężnej

26 Jak wynika to z pkt 19 i 20 niniejszego wyroku, Komisja wskazała, że jej zdaniem wejście w życie ustawy z dnia 25 czerwca 2008 r. zapewnia pełne wykonanie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, oraz, że jej żądanie nałożenia okresowej kary pieniężnej na Republikę Francuską stało się w konsekwencji bezprzedmiotowe.

27 W tym względzie należy przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, iż ewentualne nałożenie okresowej kary pieniężnej na podstawie art. 228 WE, której przymusowy charakter w odniesieniu do trwającego uchybienia zobowiązaniom był wielokrotnie podkreślany przez Trybunał (zob. w szczególności podobnie wyrok z dnia 4 lipca 2000 r. w sprawie C-387/97 Komisja przeciwko Grecji, Rec. s. I-5047, pkt 90 i 92), ma co do zasady uzasadnienie, o ile utrzymuje się uchybienie zobowiązaniom wynikającym z niewykonania uprzednio wydanego wyroku Trybunału (zob. w szczególności podobnie wyroki z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie C-119/04 Komisja przeciwko Włochom, Zb.Orz. s. I-6885, pkt 45 i 46, jak również ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, pkt 40).

28 Mając na uwadze powyższe Trybunał uważa, że nałożenie okresowej kary pieniężnej nie jest konieczne.

W przedmiocie ryczałtu

Argumentacja stron

29 Komisja wskazuje, że w przypadku wniesienia skargi do Trybunału na podstawie art. 228 WE, i jak zapowiedziano to w pkt 10 komunikatu SEC (2005) 1658 z dnia 13 grudnia 2005 r. (zwanego dalej „komunikatem z 2005 r."), będzie ona wnosiła regularnie o nałożenie ryczałtu na państwo członkowskie uchybiające zobowiązaniom, oraz że będzie podtrzymywała takie żądanie, nie wycofując skargi, nawet w przypadku wykonania w trakcie postępowania poprzedniego wyroku Trybunału.

30 Według Komisji to nowe podejście jest uzasadnione tym, że aby uniknąć zagrożenia naruszenia mocy wyroków Trybunału, zasad legalności i pewności prawnej, jak również skuteczności prawa wspólnotowego. Całkowity brak sankcji finansowych w przypadku spóźnionego usunięcia uchybienia w trakcie postępowania niósłby bowiem ze sobą ryzyko, jak coraz częściej wynika to z praktyki, zachęcenia państw członkowskich do niewykonywania ze starannością wyroków Trybunału i przyjmowania regularnie postawy zwlekającej.

31 W tym względzie Komisja podkreśla, że między grudniem 1996 r. i październikiem 2005 r. przesłała, na podstawie art. 228 WE, 296 wezwań do wykonania zobowiązań, w tym 50 skierowanych do Republiki Francuskiej, i 125 uzasadnionych opinii, w tym 25 skierowanych do tego samego państwa członkowskiego. W tym samym okresie Komisja podjęła w 38 przypadkach decyzję o wniesieniu sprawy do Trybunału na podstawie tego przepisu, przy czym 7 z tych decyzji dotyczyło Republiki Francuskiej, i faktycznie wniosła sprawę do Trybunału w 23 przypadkach, w tym w 6 przeciwko rzeczonemu państwu członkowskiemu. Tylko 6 wszczętych postępowań zakończyło się wyrokiem Trybunału, przy czym opóźnione usunięcie uchybienia nastąpiło we wszystkich pozostałych przypadkach przed zakończeniem postępowania sądowego. Ponadto sytuacja zaostrza się, co sprawiło, że Komisja wysłała 50 wezwań do wykonania zobowiązania na podstawie art. 228 WE między 1 stycznia i 24 października 2005 r.

32 Jako instrument perswazji szczególne sądowe postępowanie wykonawcze określone w art. 228 ust. 2 WE powinno uwzględniać jednocześnie specyficzne okoliczności każdego przypadku i okoliczności bardziej ogólne, wśród których mieści się tendencja opisana w poprzednim punkcie.

33 W przeciwieństwie do okresowej kary pieniężnej, która pełni funkcję perswazyjną w odniesieniu do trwającego uchybienia i ma na celu zapobieżenie jego utrzymywaniu się po wydaniu przez Trybunał wyroku na podstawie art. 228 WE, ryczałt, który jest należny niezależnie od tego, jaką postawę przyjmuje zainteresowane państwo członkowskie wobec rzeczonego uchybienia po wydaniu takiego wyroku, ma przede wszystkim na celu zastosowanie sankcji wobec zachowania w przeszłości. Ma on zatem na celu odstraszanie i zapobieganie powtarzaniu się analogicznych naruszeń. Groźba jego nałożenia ma w szczególności skłonić państwo członkowskie do wykonania jak

najszybciej pierwszego wyroku stwierdzającego uchybienie zobowiązaniom, w szczególności, przed wniesieniem po raz drugi sprawy do Trybunału.

34 Komisja proponuje odróżnienie dwóch okresów do celów obliczenia ryczałtu, a mianowicie, po pierwsze, okresu, jaki upłynął między dniem ogłoszenia ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji i dniem 20 marca 2007 r., w którym ogłoszono przepisy wykonawcze z marca 2007 r., i po drugie, okresu następującego po 20 marca 2007 r.

35 Odwołując się do metody obliczeniowej przedstawionej w komunikacie z 2005 r., Komisja proponuje, po pierwsze, obciążenie Republiki Francuskiej kwotą 43 660 EUR za każdy dzień, jaki upłynął w okresie między 15 lipca 2004 r. i 20 marca 2007 r.

36 Ta stawka dzienna wynika, jak przewiduje to rzeczona metoda obliczeniowa, z pomnożenia ryczałtu bazowego w wysokości 200 EUR przez współczynnik wagi uchybienia, w niniejszym przypadku określonego jako 10 w skali od 1 do 20, i współczynnik n, będący funkcją możliwości finansowych każdego państwa członkowskiego, który w przypadku Republiki Francuskiej został określony jako 21,83. Kwota ryczałtu należnego w odniesieniu do wskazanego powyżej okresu wynosiłaby zatem 42 743 140 EUR (43 660 EUR x 979 dni).

37 Zdaniem Komisji, współczynnik wagi uchybienia wynoszący 10 jest uzasadniony w niniejszym przypadku oczywistym charakterem uchybienia, które wynika z niedokonania transpozycji dyrektywy, długotrwałym charakterem uchybienia, wagą naruszonej normy, która ma na celu ochronę zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego, przy jednoczesnym zagwarantowaniu swobodnego przepływu GMO, jak również powtarzającym się charakterem uchybień zobowiązaniom państwa członkowskiego przez Republikę Francuską w dziedzinie GMO. Komisja w tym

ostatnim względzie odnosi się do wyroków z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie C-296/01 Komisja przeciwko Francji (Rec. s. I-13909) i z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie C-429/01 Komisja przeciwko Francji (Rec. s. I-14355), i w odniesieniu do drugiego z tych wyroków, do jego wykonania, które nastąpiło po wniesieniu sprawy do Trybunału na podstawie art. 228 WE (zob. postanowienie dotyczące wykreślenia z dnia 7 lutego 2007 r. w sprawie C-79/06 Komisja przeciwko Francji). Komisja zarzuca również władzom francuskim brak lojalnej współpracy i woli wykonania ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji.

38 W odniesieniu do naruszenia interesu publicznego i prywatnego wynikającego z uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przez Republikę Francuską, Komisja podnosi w szczególności będący jego rezultatem brak pewności prawnej po stronie podmiotów gospodarczych co do ich praw i obowiązków. „Wytyczne" wydane przez ministerstwo rolnictwa skierowane do potencjalnych podmiotów wnioskujących o zezwolenie na przeprowadzanie eksperymentów z wykorzystaniem GMO, o których wspomina na swoją obronę Republika Francuska, są pozbawione mocy prawnej i nie mogą w szczególności ustanawiać praw i obowiązków, jak czyniłaby to prawidłowa transpozycja dyrektywy 2001/18. Wyrok tribunal administratif de Clermont-Ferrand (sądu administracyjnego) z dnia 4 maja 2006 r., który uchylił zezwolenie na prowadzenie eksperymentów z powodu braku podstawy prawnej, wynikającego z niedokonania transpozycji tej dyrektywy, ilustruje ten brak pewności prawnej.

39 Komisja podnosi również, że brak transpozycji spowodował ryzyko w postaci transgranicznego uwalniania GMO nie podlegającego odpowiedzialności karnej, zniechęcenie co do badań biotechnologicznych nad GMO, jak również co do handlu nimi oraz międzynarodowe spory handlowe, związane z okolicznością, że uregulowanie wspólnotowe znajdujące zastosowanie do GMO importowanych z państw trzecich nie jest oparte na spójnych wewnętrznych wspólnotowych ramach prawnych, które by je uzasadniały.

40 Po drugie, w odniesieniu do okresu następującego po 20 marca 2007 r., Komisja jest zdania, że przepisy z marca 2007 r. nie zapewniły pełnego wykonania ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, art. 8 ust. 2, art. 19 i art. 23 dyrektywy 2001/18, które według niej pozostają, na tym etapie, nieprawidłowo

transponowane, tak iż nałożenie dziennego ryczałtu proporcjonalnego do wagi utrzymującego się uchybienia zobowiązaniom pozostaje niezbędne w odniesieniu do tego okresu.

41 Komisja proponuje, aby dzienny ryczałt, jaki Republika Francuska powinna zapłacić poczynając od dnia 21 marca 2007 r., został obliczony poprzez pomnożenie współczynnika wagi uchybienia, którego oceny dokona Trybunał, lecz który będzie proporcjonalny do utrzymującego się naruszenia, przez kwotę bazową w wysokości 200 EUR i przez współczynnik n, o którym mowa w pkt 36 niniejszego wyroku. Ponadto ten dzienny ryczałt powinien zostać nałożony do dnia w którym ww. wyrok z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji został w pełni wykonany.

42 Metoda obliczeniowa zalecana przez Komisję pozwoliłaby, jej zdaniem, na określenie w chwili wydania orzeczenia przez Trybunał ogólnej kwoty ryczałtu, proporcjonalnej do wagi uchybienia i uwzględniającej ewentualną spóźnioną dobrą wolę zainteresowanego państwa członkowskiego.

43 Komisja wskazuje wreszcie, że okoliczność, iż ryczałt w wysokości 20 000 000 EUR został nałożony wyrokiem z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie C-304/02 Komisja przeciwko Francji (Zb.Orz. s. I-6263) nie może stanowić punktu odniesienia dla innych spraw, ponieważ kwota ta miała charakter symboliczny wynikający ze szczególnych okoliczności procesowych tej sprawy.

44 Republika Francuska uważa, przede wszystkim, że ww. wyrok z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, został w pełni wykonany w następstwie przyjęcia przepisów wykonawczych z marca 2007 r. i że żądanie Komisji, dotyczące nałożenia ryczałtu, stało się bezprzedmiotowe.

45 Jej zdaniem bowiem jedynym celem nałożenia ryczałtu jest skłonienie państwa członkowskiego do wykonania wyroku Trybunału stwierdzającego uchybienie przez nie zobowiązaniom, a przez to zapewnienie skutecznego stosowania prawa wspólnotowego, a nie zapobieganie popełnieniu ewentualnych uchybień w przyszłości. Wyroki wydane do tej pory przez Trybunał na podstawie art. 228 WE potwierdzają zresztą, że gdy położony został kres uchybieniu zobowiązaniom państwa członkowskiego nie można nałożyć takiego ryczałtu.

46 W następnej kolejności Republika Francuska podnosi, że ryczałt nie może zostać nałożony na podstawie rozważań o charakterze ogólnym, lecz wymaga istnienia bardzo szczególnych okoliczności właściwych dla danego przypadku, takiego rodzaju, jak te wskazane przez Trybunał w ww. wyroku z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, które odnoszą się do wyjątkowo długiego czasu w trakcie którego nie wykonano wyroku Trybunału oraz do konsekwencji tego uchybienia uznanych za szczególnie poważne.

47 Takie okoliczności nie występują w niniejszej sprawie. Po pierwsze, długość okresu, jaki upłynął między ogłoszeniem ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, jest w niniejszym przypadku znacznie mniejsza, a ponadto wyrok ten został wykonany w niedługim czasie po wniesieniu sprawy do Trybunału. Po drugie, uchybienie dotyczy jedynie części przepisów dyrektywy 2001/18, a mianowicie tych, które różnią się lub wykraczają poza przepisy dyrektywy 90/220, i miało poza tym w praktyce jedynie bardzo ograniczone konsekwencje. Toteż niniejsza sprawa jest podobna do ogółu innych spraw, w których Trybunał nie uznał za stosowne nałożenia ryczałtu.

48 W jeszcze dalszej kolejności Republika Francuska wskazuje, że zaproponowana kwota ryczałtu jest w każdym razie nadmierna. Przede wszystkim jest ona nadmierna w porównaniu do kwoty 20 000 000 EUR nałożonej ww. wyrokiem z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji.

49 Ponadto przyjęta metoda obliczeniowa wypacza charakter ryczałtowy sankcji, bowiem zaproponowana kwota dzienna upodabnia ją raczej do retroaktywnej okresowej kary pieniężnej.

50 Wreszcie zaproponowany współczynnik wagi uchybienia jest zbyt wysoki.

51 Po pierwsze bowiem, brak transpozycji dyrektywy 2001/18 miał w praktyce jedynie bardzo ograniczone konsekwencje. Z jednej strony, najczęstsze wykorzystanie GMO podlega innym uregulowaniom, takim jak rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy (Dz.U. L 268, s. 1), podczas gdy wnioski o wydanie zezwolenia złożone na podstawie dyrektywy 2001/18 pozostały wyjątkowo mało liczne. Z drugiej strony, procedura wydawania zezwoleń w zakresie wykonywania eksperymentów w odniesieniu do wyższych roślin zmodyfikowanych genetycznie, oparta na dwóch zbiorach wytycznych wydanych przez ministerstwo finansów, została przyjęta, a zezwolenia wydane na tej podstawie pozwoliły skutecznie osiągnąć cele dyrektywy 2001/18 w dziedzinie wniosków o udzielenie zezwolenia, o udzielenie informacji i konsultacji publicznych, jak również na ograniczenie ryzyka rozproszenia, w szczególności transgranicznego, mikroorganizmów. Świadczy o tym w szczególności zarówno treść tych wytycznych, jak i decyzja o zezwoleniu indywidualnym przedłożona przez Republikę Francuską, oraz wreszcie orzeczenia wydane przez Conseil d'État.

52 Po drugie, Francja zajmowała w latach 2003–2006 drugie miejsce wśród państw członkowskich, zarówno na poziomie liczby wniosków o wydanie zezwolenia na uwalnianie do środowiska w celu przeprowadzenia eksperymentów, jak i w zakresie produkcji GMO do celów handlowych, co świadczy o tym, że ani handel GMO ani badania biotechnologiczne nie zostały ograniczone z powodu braku transpozycji dyrektywy 2001/18.

53 Po trzecie, kwestia transpozycji rzeczonej dyrektywy nie została nigdy podniesiona w ramach międzynarodowych negocjacji handlowych.

54 Po czwarte, po stronie Republiki Francuskiej nie miał miejsca brak woli współpracy ani zamiar niewykonania ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, a zaobserwowane opóźnienia były w szczególności spowodowane, jak wskazano to w trakcie postępowania poprzedzającego wniesienie skargi, troską o załagodzenie zakłóceń porządku publicznego wywołanych uprawą GMO i ułatwienie akceptacji przez opinię publiczną tych upraw, dzięki bardziej ambitnym zmianom niż te których wymagała transpozycja przepisów dyrektywy 2001/18.

55 Po piąte wreszcie, Komisja nie może powoływać się na okoliczności, które były podstawą wszczęcia innych postępowań o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom, które zostały już zakończone.

Ocena Trybunału

56 O ile nałożenie okresowej kary pieniężnej, która ma zasadniczo charakter przymusowy w odniesieniu do trwającego uchybienia zobowiązaniom, jest wymagane, jak wynika to

z pkt 27 niniejszego wyroku, jedynie gdy nie wykonano wyroku stwierdzającego pierwotnie to uchybienie, to nie jest wymagane, aby działo się tak również w przypadku nałożenia ryczałtu.

57 Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że procedura ustanowiona w art. 228 ust. 2 WE ma na celu skłonienie państwa członkowskiego winnego uchybieniu do wykonania wyroku stwierdzającego uchybienie i co za tym idzie zapewnienie skuteczności prawa wspólnotowego, oraz że środki przewidziane w tym przepisie, czyli ryczałt i okresowa kara pieniężna, mają ten sam cel (ww. wyrok z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 80).

58 O ile nałożenie okresowej kary pieniężnej wydaje się szczególnie właściwe, by skłonić państwo członkowskie do usunięcia w jak najkrótszym czasie uchybienia, które w braku tego rodzaju środka miałoby tendencję do utrwalania się, o tyle nałożenie ryczałtu opiera się przede wszystkim na ocenie skutków niewykonania zobowiązań danego państwa członkowskiego dla interesów prywatnych i interesu publicznego, w szczególności gdy uchybienie trwało przez długi czas od chwili wydania stwierdzającego je wyroku (ww. wyrok z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 81).

59 Zadaniem Trybunału jest, w każdej zawisłej przed nim sprawie i na podstawie okoliczności danego przypadku, jak i stopnia perswazji i odstraszania, który uzna za wymagany, określenie kar pieniężnych właściwych w celu zapewnienia w najszybszym możliwym czasie wykonania wyroku stwierdzającego uchybienie i zapobieżenia powtarzaniu się analogicznych naruszeń prawa wspólnotowego (zob. ww. wyrok z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 97).

60 W tym względzie okoliczność wskazana przez Republikę Francuską, że nałożenie ryczałtu nie było do tej pory stosowane przez Trybunał w sytuacjach, w których pełne wykonanie pierwszego wyroku zostało zapewnione przed zakończeniem postępowania

wszczętego na podstawie art. 228 WE, nie może stanowić przeszkody dla podjęcia decyzji o takim środku w ramach innej sprawy, jeśli okaże się to konieczne ze względu na jej charakter i wymagany stopień perswazji i odstraszania.

61 W odniesieniu do propozycji zawartych w komunikacie z 2005 r. w przedmiocie nakładania ryczałtu, na który Komisja powołuje się w niniejszej sprawie, należy przypomnieć, że o ile wytyczne, takie jak te zawarte w komunikacie Komisji, faktycznie mogą przyczynić się do zapewnienia przejrzystości, przewidywalności i pewności prawnej w podjętych przez Komisję działaniach, o tyle takie regulacje nie wiążą Trybunału w wykonywaniu uprawnień powierzonych mu w art. 228 ust. 2 WE (zob. w szczególności ww. wyrok z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 85 i powołane tam orzecznictwo).

62 Ewentualne nałożenie ryczałtu powinno, w każdym przypadku, pozostać funkcją całokształtu istotnych elementów związanych z naturą stwierdzonego uchybienia, jak i postawą państwa członkowskiego, którego dotyczy postępowanie wszczęte na podstawie art. 228 WE.

63 Należy mianowicie zaznaczyć w tym względzie, że ani brzmienie art. 228 WE ani przypomniane poprzednio jego cele, nie wskazują na to, iż nałożenie ryczałtu powinno mieć charakter automatyczny, jak sugeruje to Komisja w komunikacie z 2005 r. Stanowiąc, że Trybunał „może" nałożyć na państwo członkowskie, którego uchybienie zobowiązaniom stwierdzono, okresową karę pieniężną lub ryczałt, przepis ten powierza Trybunałowi szeroki zakres swobodnego uznania w przedmiocie podjęcia decyzji co do tego czy należy nałożyć tego rodzaju sankcje, czy też nie.

64 Jeśli Trybunał podejmie decyzję o nałożeniu okresowej kary pieniężnej lub ryczałtu to do niego należy, w ramach wykonywania przysługującego mu swobodnego uznania, określenie ich w taki sposób, aby, po pierwsze, były stosowne do okoliczności i, po drugie, proporcjonalne do stwierdzonego uchybienia, jak również do możliwości

finansowych danego państwa członkowskiego (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 41 i powołane tam orzecznictwo). W odniesieniu do nałożenia ryczałtu, należy wskazać, że elementami istotnymi w tym względzie są czas trwania uchybienia od wydania stwierdzającego je wyroku, jak również interesy prywatne i interes publiczny (zob. ww. wyrok z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, pkt 114).

65 W niniejszym przypadku Trybunał uważa, że należy uwzględnić, w celu zajęcia stanowiska co do sformułowanego przez Komisję żądania nałożenia ryczałtu, następujące okoliczności.

66 Po pierwsze, w odniesieniu do postawy przyjętej przez Republikę Francuską wobec jej obowiązków wspólnotowych w szczególnej dziedzinie GMO należy wskazać, jak przypomniała to Komisja, że to państwo członkowskie było przedmiotem wielu wyroków wydanych na podstawie art. 226 WE stwierdzających uchybienie przez nie zobowiązaniom państwa członkowskiego z powodu niedokonania prawidłowej transpozycji dyrektyw przyjętych w tej dziedzinie.

67 Poza stwierdzeniem braku transpozycji dyrektywy 2001/18 zawartym w ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, którego niewykonania spowodowało wszczęcie niniejszego postępowania, uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego przez Republikę Francuską zostało bowiem stwierdzone również w ww. wyrokach z dnia 20 listopada 2003 r. i z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawach Komisja przeciwko Francji, z powodu niepełnej transpozycji odpowiednio dyrektywy 90/220, jak również dyrektywy Rady 90/219/EWG z dnia 23 kwietnia 1990 r. w sprawie ograniczonego stosowania mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie (Dz.U. L 117, s. 1).

68 Ponadto z ww. postanowienia z dnia 7 lutego 2007 r. dotyczącego wykreślenia sprawy Komisja przeciwko Francji wynika, że dopiero po wniesieniu przez Komisję skargi

mającej na celu stwierdzenie niewykonania rzeczonego wyroku z dnia 27 listopada 2003 r. Republika Francuska podjęła środki w celu wypełnienia swych zobowiązań, w następstwie których Komisja wycofała skargę.

69 Jak utrzymuje Komisja, takie powtarzanie się naruszeń po stronie państwa członkowskiego w dziedzinie szczególnych działań wspólnotowych, może stanowić wskazówkę, że skuteczne zapobieganie powtarzaniu się analogicznych naruszeń prawa wspólnotowego w przyszłości wymaga podjęcia środków odstraszających, takich jak nałożenie ryczałtu.

70 Po drugie, w odniesieniu do czasu trwania uchybienia zobowiązaniom od ogłoszenia ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, należy stwierdzić, że w niniejszym przypadku nic nie pozwala na usprawiedliwienie stwierdzonego znacznego opóźnienia po wydaniu tego wyroku, w zakresie skutecznej transpozycji dyrektywy 2001/18, która wymagała zasadniczo jedynie przyjęcia krajowych przepisów normatywnych.

71 W szczególności należy wskazać w tym zakresie, że nawet jeśli Republika Francuska nie kwestionuje tego, że uchybiła zobowiązaniom związanym z wykonaniem tego wyroku w dacie, w której upłynął termin określony w uzasadnionej opinii, to przepisy wykonawcze z marca 2007 r., pierwsze właściwe przepisy przyjęte w celu zapewnienia takiego wykonania, zostały przyjęte dopiero po ponad roku od dnia upływu tegoż terminu.

72 W odniesieniu do okoliczności znajdującej rzeczywiście potwierdzenie w aktach sprawy przedstawionych Trybunałowi, że uprawa GMO wywołała i nadal wywołuje we Francji gwałtowne demonstracje, a w szczególności niszczenie upraw, oraz faktu iż opóźnienie w wykonaniu ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji wynikało z troski o wyjaśnienie prac parlamentarnych i dokonanie bardziej ambitnych zmian niż te jakich wymaga dyrektywa 2001/18, należy przede wszystkim przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa wynika, iż państwo członkowskie nie może powoływać się na przepisy, praktyki lub sytuacje w jego

wewnętrznym porządku prawnym dla uzasadnienia uchybienia zobowiązaniom wynikającym z prawa wspólnotowego (zob. w szczególności ww. wyrok z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 25). W szczególności, i przyjmując, że trudności przywołane przez Republikę Francuską rzeczywiście w części mają źródło w wykonaniu przepisów pochodzenia wspólnotowego, to państwo członkowskie nie może powoływać się na trudności pojawiające się na etapie wykonania aktu wspólnotowego, w tym trudności związane z oporem jednostek, dla usprawiedliwienia nieprzestrzegania zobowiązań i terminów wynikających z norm prawa wspólnotowego (zob. ww. wyrok z dnia 4 lipca 2000 r. w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 69 i 70).

73 Po trzecie, w odniesieniu do wagi uchybienia zobowiązaniom, w szczególności co do jego wpływu na interes publiczny i prywatny, należy wskazać, że jak wynika to z art. 1 dyrektywy 2001/18, ma ona na celu zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w dziedzinie wprowadzania GMO do obrotu i uwalniania ich do środowiska naturalnego oraz ochronę zdrowia ludzi i środowiska naturalnego.

74 Jak wynika z rzeczonego art. 1 oraz motywu szóstego i ósmego tej dyrektywy, ustanowiony przez nią system jest oparty na zasadzie ostrożności i zasadzie działania zapobiegawczego, które, co należy przypomnieć, stanowią podstawowe zasady ochrony środowiska naturalnego, w szczególności określone w art. 174 ust. 2 WE.

75 Jak przypomniano w tym względzie w motywie czwartym i piątym dyrektywy, 2001/18 organizmy żywe uwolnione do środowiska naturalnego zarówno w dużej, jak i w małej liczbie w celach doświadczalnych albo jako produkty dostępne w handlu, mogą rozmnażać się w środowisku naturalnym i przekraczać granice państwowe, tym samym wywierając wpływ na inne państwa członkowskie. Skutki takiego uwolnienia dla środowiska naturalnego mogą być nieodwracalne. Ochrona zdrowia ludzi i środowiska naturalnego wymaga przykładania odpowiedniej wagi do opanowania zagrożeń wynikających z zamierzonego uwalniania do środowiska GMO.

76 Poprzez zbliżenie ustawodawstw krajowych, jakim skutkuje dyrektywa 2001/18, przyjęta na podstawie art. 95 WE, ma ona ponadto na celu również ułatwienie swobodnego przepływu GMO jako produktów lub elementów składowych produktów.

77 Toteż, jak również wskazał to już Trybunał, gdy niewykonanie wyroku Trybunału może wywołać szkodę w środowisku naturalnym oraz spowodować zagrożenie zdrowia ludzkiego, którego ochrona należy do celów polityki wspólnotowej w dziedzinie środowiska naturalnego, jak wynika to z art. 174 WE, takie uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego ma szczególną wagę (zob. podobnie ww. wyroki w sprawie Komisja przeciwko Grecji, pkt 94 i w sprawie Komisja przeciwko Hiszpanii, pkt 57).

78 Tak samo dzieje się zasadniczo w sytuacji, gdy swobodny przepływ towarów jest ograniczany z naruszeniem prawa wspólnotowego mimo istnienia wyroku Trybunału stwierdzającego uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego w tym zakresie.

79 W niniejszym przypadku, podczas gdy przepisy dyrektywy 2001/18 powinny były zostać transponowane najpóźniej do dnia 17 października 2002 r., to, jak już wskazano, mimo ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, Republika Francuska w chwili wniesienia do Trybunału skargi w niniejszej sprawie nadal nie podjęła jakichkolwiek właściwych środków w celu wykonania rzeczonego wyroku i zagwarantowania, że zasadnicze cele do osiągnięcia których zmierza prawodawca wspólnotowy zostaną w pełni zrealizowane.

80 Przedstawione powyżej rozważania są wystarczające, by uzasadnić nałożenie ryczałtu w ramach niniejszego postępowania.

81 Trybunał uważa za stosowne w celu określenia kwoty rzeczonego ryczałtu uwzględnienie, poza rozważaniami wskazanymi w pkt 66–79 niniejszego wyroku, także następujących okoliczności.

82 Po pierwsze, jak wynika to w szczególności z pierwszego i trzeciego motywu dyrektywy 2001/18, zastąpiła ona dyrektywę 90/220, której przedmiot był podobny, wprowadzając do niej różne usprawnienia i dokonując jej przekształcenia. To dlatego Trybunał w ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, stwierdził uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przez Republikę Francuską ze względu na brak dokonania transpozycji dyrektywy 2001/18 jedynie w zakresie w jakim obowiązki nałożone na państwa członkowskie przez tę ostatnią dyrektywę różnią się lub wykraczają poza obowiązki jakie wynikały z dyrektywy 90/220.

83 W skardze wszczynającej niniejszą sprawę Komisja podkreśliła ponadto w tym względzie i odwołując się do pkt 5 wspomnianego wyroku w sprawie Komisja przeciwko Francji, że rozpatrywane odrębnie przepisy art. 1, 2, 4, 5, art. 6 ust.1, 3 i 5, art. 8 ust. 1, art. 10–12, art. 15 ust. 1 i 3, art. 21, 22, 24, 25, art. 27–34 i 36–38 dyrektywy 2001/18 nie wymagały podjęcia środków w celu wykonania tego wyroku.

84 Z powyższego wynika w szczególności, że brak podjęcia jakichkolwiek właściwych środków służących transpozycji dyrektywy 2001/18 przez Republikę Francuską do chwili przyjęcia przepisów wykonawczych z marca 2007 r. nie ma takiej samej wagi, zwłaszcza w odniesieniu do ochrony środowiska naturalnego, zdrowia ludzkiego, swobodnego przepływu towarów i interesu publicznego i prywatnego, jak ta, która wynikałaby z sytuacji, gdy uregulowanie wspólnotowe mające na celu realizację celów o znaczeniu takim, jakie mają cele charakterystyczne dla tej dyrektywy, nie zostałoby objęte jakimikolwiek środkami służącymi ich wykonaniu w porządku prawnym zainteresowanego państwa członkowskiego, mimo istnienia wyroku Trybunału stwierdzającego uchybienie zobowiązaniom przez to państwo członkowskie.

85 Po drugie, można w pewnym zakresie uwzględnić to, że mimo ich spóźnionego charakteru, przepisy wykonawcze z marca 2007 r. zapewniły jednak właściwą transpozycję dyrektywy 2001/18, przy czym jedynie trzy przepisy tej dyrektywy pozostały, zdaniem Komisji, nie w pełni prawidłowo transponowane do dnia 27 czerwca 2008 r.

86 Po trzecie, Trybunał uważa, tak samo jak rzecznik generalny w pkt 82 opinii, że okoliczności o których przypomniano w pkt 72 niniejszego wyroku i przebieg postępowania poprzedzającego wniesienie skargi przedstawiony w pkt 6–13 niniejszego wyroku nie pozwala na przyjęcie wniosku, że rzeczone władze krajowe uchybiły, poza uchybieniem zobowiązaniom wykonania ww. wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji, uprzednio stwierdzonym w niniejszym wyroku, również obowiązkowi lojalnej współpracy, jak twierdzi Komisja, w okresie poprzedzającym wykonanie rzeczonego wyroku lub że przyjęły postawę celowo zwlekającą jedynie w celu uchylenia się od szybkiego wykonania ich obowiązków w tym względzie.

87 Mając na uwadze powyższe rozważania, określenie w niniejszym przypadku ryczałtu, jaki Republika Francuska powinna zapłacić, na kwotę 10 000 000 EUR jest słuszne w świetle oceny okoliczności.

88 Należy zatem nałożyć na Republikę Francuską obowiązek zapłaty na rzecz Komisji, na rachunek „Dochody własne Wspólnoty Europejskiej”, ryczałtu w kwocie 10 000 000 EUR.

W przedmiocie kosztów

89 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Republiki Francuskiej kosztami postępowania, a Republika Francuska przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

90 Republika Czeska, która wstąpiła do sprawy jako interwenient popierający wnioski Republiki Francuskiej, pokrywa koszty własne, zgodnie z art. 69 § 4 akapit pierwszy regulaminu.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) **Nie podejmując do dnia, w którym upłynął termin określony w uzasadnionej opinii, wszelkich środków, jakich wymaga wykonanie wyroku z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie Komisja przeciwko Francji (C-419/03) dotyczącego braku dokonania transpozycji do prawa krajowego przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/18/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie i uchylającej dyrektywę Rady 90/220/EWG, które różnią się lub wykraczają poza przepisy dyrektywy Rady 90/220/EWG z dnia 23 kwietnia 1990 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie, Republika Francuska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 228 ust. 1 WE.**

2) Republika Francuska dokona zapłaty na rzecz Komisji, na rachunek „Dochody własne Wspólnoty Europejskiej", ryczałtu w kwocie 10 000 000 EUR.

3) Republika Francuska zostaje obciążona kosztami postępowania.

4) Republika Czeska pokrywa własne koszty.

Podpisy